

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre 3 ft.
 Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A közegészségügy vármegyénkben.

hygienicus nemzetgazdász. A nemzetgazdaságtan a vagyoni szerzésnek, épségbentartásának és gyarapításának módjával, eszközeivel, a hygienia az emberi test egészségének megővásával foglalkozik. Minden emberbe a nemzetnek bizonyos tökéje van belefektetve, amelyből folyton vesztit a halálozás által s melynek kamatozását csökkenti a rossz egészség. Aki tehát ezen utóbbi körülményekből származó bajokat iparkodik elhárítani, az a nemzet vagyonának épségbentartásához és gyarapításához hozzájárul, az tehát méltán nevezhető nemzetgazdásznak.

Hazánkban, s különösen vármegyénkben sajnos, még igen kevés az ilyen nemzetgazdász. Hangsúlyoztuk már, hogy míg külföldön, főleg Angolországban már egy fél század előtt ismerték fel a hygienia mérhetetlen fontosságát és indultak meg oly nagyszerű mozgalmak, melyek korszakot alkotóknak tekinthetők a művelődés történetében, addig nálunk az egészségügygel, a földi javadalmak ezen legfontosabbikával egy évtizeddel ezelőtt még senki sem törődött. Hogy a közegészség és az állam anyagi és erkölcsi ereje közt erős összefüggés van, hogy jólét és hatalom ott nem létezhetik, hol dúló epidémiák és senyvesztő nyavalyák fészkeltek be magukat, ezt nálunk csak az utolsó évtized elején kezdték belátni. Új irányt jelzett tehát „az országos közegészségügyi egyesületnek” az ország szívében, Budapesten ez időben történt megalakulása. Eltértelemét bizonyítja az, hogy tagjainak száma a 2000-et immár meghaladja, valamint azon számos intézmény, mely ezen egyesület impulzusára látott napvilágot.

Ezen egyesület azonban legnagyobb részét a főváros bajaival van elfoglalva. Az ország többi részében senki, vagy legalább igen kevesen törődnek az egészségügygel. Itt-ott fel-felbuggyan ugyan egy-egy az egyetemről újabb kikerült fiatal orvosnak ez irányban történő agitációja, de mint minden oly szükséges dolog, mely nem a közvetlenül fejjük fölött égő veszély elhárítását célozza, ugy ez is elhangzik, mint sok más szép szó anélkül, hogy bármi fogantatja volna.

Hogy mennyivel jobbak az egészségügyi viszonyok külföldön, főleg Angliában, a ködös levegő örökös hazájában, azt már volt alkalmunk kifejtetni. Általában véve mondhatjuk, hogy a halálozás nálunk 30 százalékkal nagyobb, következtülve a szaporodás is ugyanannyival kevesebb, mint más országokban, holott a mi talaj- és éghajlati viszonyaink általában aránytalanul kedvezőbbek, mint amazoké. S hogy ezen óriási halálozási persentáció mellett nemzetünk mégis szaporodást mutat, azt köszönhetjük fajunk valóban paradicsomszerű szaporaságának.

És ha kutatjuk annak okát, hogy miért kisebb annyival a halálozás persentációja külföldön, szemben a mieunkkal, válaszul azt fogjuk nyerni, hogy míg amott már régóta tettek és tesznek még most is a bajt szülő ok elhárítására, addig nálunk ez irányban még általános tespedés uralkodik.

Statisztikailag ki van mutatva hogy Münchenben, az általánosan legtyphusosabbnak elismert városban az 1851-től 1861-ig terjedő tíz év alatt — amidőn a város vízvezetékekkel még nem volt ellátva és nem állítottak volt még fel oly szigoru hygienicus rendszabályok — typhusban 10,000 lakosra számítva évenként átlag 20-3 halálozás történt. Az utolsó évtizedben pedig, amióta a város forrásvíz-vezetékekkel el volt látva, amióta az egészségügyi rendszabályok hatósági ellenőrzés mellett szigoruan és pontosan viszik keresztül, a typhusban való halálozás 10,000 lakosra számítva 3-6-ra szállott le. Mennyivel rosszabbak a viszonyok minálunk, Magyarországon, ahol pedig a talajviszonyok sokkal kedvezőtlenebbek a typhusra nézve, mint az említett Münchenben?! És mégis ijesztő az, amit a számok tanúsítanak! Budapesten az 1869-től 1879-ig terjedő tíz év alatt (ezen adatok állnak rendelkezésünkre) 10,000 lakosra számítva évenként átlag 21-1-et tett ki a

typhusban történt halálozások száma. Hogy ezen szám az említett aránytalanul jobb talajviszonyok mellett a fentiekhez képest óriási különbséget tüntet fel, azt felesleges magyarázunk. És miért van ez? Mert nálunk fent jelzett irányu lépések vagy épséggel nem, vagy csak jelentéktelenül kis mértékben tettek.

Vármegyénk nézve kiszámítottuk, hogy — az 1887-ik évben typhusban történt elhalálozások számát véve fel közép számnak (jelenleg csak ezen évi adatok fekszenek előttünk) — 10,000 lakosra 10-3 halálozás esik. Kevesebb tehát mint a fővárosban, sokkal kevesebb mint Münchenben az 50-es években, de több, mint ugyanott az utolsó évtizedben, a hygienicus rendszabályok erőlyes keresztülvitele óta. Kitűnik tehát ebből az, hogy megyénk talajviszonyai a typhusra nézve igen sokkal kedvezőtlenebbek, mint München és Budapestéi, és hogyha a szükséges rendszabályok ez irányban megtételének, a typhusban való elhalálozások egy igen jelentéktelen számra volna redukálhatók, ugy hogy a mely halálok most 2-5 persentjét teszi ki megyénkben az összes halálokoknak, a jövőben a typhus talán 0-5 persentet tenne ki. Kis számoknak tetszenek ezen törtek, mégis óriásiak, mert összeségben ezeknek millió és milliószorosával adóznak évenként a halálnak. A halál megkívánja tőlünk áldozatait s mi nem tagadhatjuk meg tőle, de igen is hatalmunkban van az áldozat nagyságát néha-néha korlátozni. S aki hatalmával nem él, az vagy bárgyú, vagy könnyelmű.

Egy példa ez a sok közül arra nézve, hogy a hygienicus szabályoknak szakavatott alkalmazása mellett, mely jelentékeny javításokat volna lehetséges eszközölni sirlalmas egészségügyünkön! — Iparkodik fogunk a jövőben e lap hasábjain Bács Bodrogh vármegyének hygieniájára, a rendelkezésünkre álló statisztikai adatok segítségével világosságot vetni; összehasonlításokat fogunk tenni más városok, vármegyék és országok egészségügyével; utalni fogunk tehetőségünk szerint a bajokat okozó hibákra, és megjelölni a rendelkezésünkre álló módokat és eszközöket, melyekkel rajtuk segíteni lesz lehetséges. — Ha szavaink felvilágosodott értelelemre és jóakaró filekrek talál-
 nak, akkor nem fognak elhangzani eredménytelenül, mint elhangzik sok olyan, mely nem oltja épen azon tüzet, mely közvetlenül bőrünk épségét fenyegeti.

Drd. Flesch.

Hirek.

Rendjelviselési engedély. Ófelsége megengedte, hogy Sándor Béla főispán ur a pápai Szt.-Gergelyrend középkeresztjét elfogadhassa és viselhesse.

Apátinból írjak: Városunk minden körében egyforma nagy örömet okozott szeretet plébánosunknak apáti silyeggel való kitüntetése. Egymást érik a tisztelgő küldöttségek és mindnyája egyforma ösztint fohászok-dik fel, hogy a fardhatlan lelkipásztor, az apostoli életi minta ember, a jószágos szívű szegénybarát, a lángbuzgalmu nevelő-tanító, minél több kitüntetésben részesülve, még igen sokáig ékeskedjék közöttünk. Puck apát ur csakugyan azon kevesek közé tartozik, akit elég megismerni és szinte lehetetlen nem szeretni. Epen azért legyen szabad ismert szerénységével szembeszállva, őt méltó kitüntetéssel alkalmából nyilvánosan is üdvözölni.

Az ágost. evang. híveknek tudomásul adjatik, hogy folyó hó 8-án az e célra kibérelt helyiségben istentisztelet fog tartatni, melyre a tisztelt hívek meghívatnak. Korossy Emil, evang. lelkész. Gallé Emil, egyh. felügyelő.

Pályázat. Zombor sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1885-ik évi február hó 28-án 29. szám alatt hozott határozatával az adai m. kir. földmives iskolánál alapított két ösztöndíjas állomás üresedésben lévén, ezen állomásokra ezennel pályázat hirdették. A tanintézetbe felveendő növendék ingyen tartás és tanításban részesítetik. A tanfolyam két évig tart. Felvételi feltételek a következők: 1. betöltött 17 éves életkor, 2. erős, egészséges testalkat, 3. irni, olvasni tudás, 4. feddhetlen erkölcsi magaviselet, 5. az iskolában lévő tanone az apa elhalálozása esetén, ha a vagyon kezelése az ő kilépését igényli, minden kötelezettség alól felmentetik. Felhivatnak tehát mindazok, kik eme helyet elnyerni óhajtják, hogy kellokép felszerelt és szabályszerű bélyeggel ellátott kérvényeiket f. évi szeptember hó 9-ig bezárólag a városi tanácshoz nyújtsák be. Bővebb felvilágosítást Thurszky Jenő városi tanácsnok ur adand. Zomborban, 1889. évi szeptember hó 4-én. Dr. Csibás Benő, polgármester.

Gőzgépkészítők és kazánfűtők számára a kereskedelmi miniszterium Zomborban is szervezett vizsgáló bizottságot. E vizsgáló bizottsághoz a vizsgák iránti kérvények a bizottságban képviselt Bács-Bodrogh vármegyei államépítészeti hivatalhoz intézendők.

Uj óvónője van a felsővárosi óvodának, kit Galandauer Paula k. a. személyében választott meg a fenntartó egyeslet tisztújító széke. Elnökök lettek: Szilágyi Mórné s dr. Molnár Gyuláné, titkár dr. Pataj Sándor ügyvéd, orvos dr. Pataj Armin.

Körrendelet. Az 1886. évi XXI. t. c. értelmében a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzéke kiigazítandó; minthogy főcélom, hogy a névjegyzék kiigazítása körüli intézkedésekről minden érdekelt kello tájékozást nyerjen és hogy az esetleges jogsérelemnek eleje vétessek, a netalántán szükségesnek mutatkozó jogorvoslatokról az érdekelteknek tudomásuk legyen, felhívom a főszozabíró urakat, miszerint a járásuk területén levő összes községeknak a legszigorubbán hagyják meg, hogy az alább irottakat a községben divó szokás szerint legalább háromszor tegyék közhírré s azt a községházánál levő hivatalos hirdetésekre szánt helyen tegyék közszemlére. Az 1886. évi XXI. t. c. 21. §-a értelmében a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékét az adóhivatali kimutatások alapján minden évben a törvényhatóság igazoló választmánya állítja össze, illetve igazítja ki; a törvényhatóság első tisztviselőjének kötelessége intézkedni; hogy ezen adókimutatások az igazoló választmányi ülést megelőzőleg 8 napig betekinthezők legyenek, s a netán szükséges felszólamlások megtehetőek legyenek, minek folytán tudatom, hogy az adóhivatalok kimutatásai folyó évi szeptember hó 2-ától 10-éig Vojnits István vmegyei aljegyző ur hivatalos helyiségében (vmegye palota új épület, jobb lépcső, balra eső emelet, első ajtó) bárki által is betekinthező s ott az észrevételek is megtehetőek. Az idézett törvény 26. §-a gondoskodik azokról, kik minősítvényük felvételével joggal bírnak arra nézve, hogy államadójuk kétszeresen számítottassék és hogy a férj, illetve atya államadójába a nő, illetve gyermek államadója is beszámítottassék; a 27. §-s szerint azonban azok, kik ez évi kedvezményt igénybe venni óhajtják, jelentkezni s jogosultságukat minden évben igazolni kötelesek, mert ellen esetben ezen kedvezménytől azon egy alkalomra elesnek. Ennek folytán mindazok, a kik államadójuk kétszeres számítására kello képesítéssel bírnak s azt igénybe venni óhajtják, továbbá aki neje, illetve kiskoru gyermekei adóját a saját államadójához számítatni akarja, ezen szándékát egy az igazoló választmányi ülései alatt vagy előtt, melynek napja később fog közhírré tétetni, akár szóval, akár írásban bejelenteni, a beszámításhoz szükséges okmányokat pedig magával hozni tartozik. Zomborban, 1889. évi szeptember hó 2-án. Schmausz Endre, alispán.

A zombori középkereskedelmi iskolába összesen 46 tanuló iratkozott be és pedig 20 az első, 26 a második osztályba; helybeli 33, vidéki 13. Vallás szerint 25 róm. kath., 10 görög keleti, 10 mózes vallásu, 1 görög kath. vallásu.

Színházi hír. Kiss Pista a közkedveltségű bariton és népszámmú énekes, nejevel született Breznay Anna asszonnyal Halmi Imre színigazgatóhoz szerződtek, és így a telet Zomborban s Baján fogják tölteni. Mindenesetre örvendetes hír e két derék város műpártoló közönségére nézve.

Lótenyésztők figyelmébe. Akik a jövő (1890.) évi fedeztetési idényre az állami mentelepekről mént kívánnak bérelni, ebbeli szándékukat legkésőbb f. évi november hó 1-éig vagy a földmívelési miniszteriumhoz, vagy a bajai mentelep osztály parancsnokságánál jelentsék be.

O-Becsén vasárnap óta Ferenczy Béla szintársulata működik, meglehetősen részvét mellett.

Népünnepek. Az ó-kanizsai tüztöltő-egyeslet felszerelési költségeinek fedezésére szeptember 8-án d. u. 2 órakor a népkertben ünnepélyt rendez, mely a hidfőtől a községházig való versenyfutással kezdődik, mire a tüztöltők zene mellett diszben testületileg a kertbe bevonulnak. Az ünnep folyamán sétazene, tánc, értékes díjakkal különböző versenyek rendeztetnek. Este a nagyteremben táncvigalom. Belépti jegy a kertbe 30 kr., a táncvigalomra 50 kr.

Hymen. Dr. Mainszki Milutin szenttamási orvos, egybekelt Staicevits Margit kisasszonnyal Török-Becsén.

Eden-színház közeledtet hirdet egy nagy betűs vörös plakát. Együttal többfelől kaptunk lapokat s a nagy plakátu bávész urról mind azt híreszteli, hogy vonzó címei alatt utszéli dörésegeket mutogat, szóval inkább szédelő, mint szédítő ügyességet mutogat. Ajánljuk őt a rendőrség figyelmébe.

Iskolák. A zombori állami főgimnáziumban összesen 247 tanuló iratkozott be, még pedig az első osztályba 80.

Apatin nagyközségnek egyik oldalát, mint tudva van, nagyon alá mosta a Duna árja, most vállalat utján ki fog a partkövezés adatni és november végéig el kell a munkának készülnie.

Gászhir. Nitsner Janka kiasszony, ki Baján évtizedeken át nyilvános leány iskolát vezetett, Steier városában, ahová nyugalomba vonult, meghalt.

Báthmonostor községében a sertések között járványszerűleg föllépett az orbánc; ezért az állományt vesztégar alá helyezték.

Csöd. Szóntán Szedélyi Péter ottani jónévű bir- tokos és kereskedő csödbe esett. A passzívák meghalad- ják a 60 ezer forintot.

Betörés. Moholyon álarcos rablók törtek be Bíró- Nánán házába, de a segítségre jött szomszédok elriasz- tották őket.

Gyászhir. Bács-Almásról írják: Vármegyéneknek ismét egy oly férfa fekszik ravatalon, aki után nem- csak kilencedfélezer katolikus hívőnek pásztorbotja ma- rad gazdátlanul, hanem számos olyan társadalmi és köz- mivelődési tér is, melyeken a boldogult öreg prépost mind utolsó lehelletéig kitartó ügyszeretettel s buzgalom- mal működött. Csicsáky József harminc álló esztendeje volt városunk plébánosa; természetes tehát, hogy ennek haladásában újabb nemzedékének egész szellemi fejlődé- sében és illetéki országrész. Ebbeli buzgókodása közben sohasem szünetelt meg a lelkesítő teendőket párhuzam- ban támogatni minden közjóra célzó hatósági törekvé- sőt, úgy, hogy hosszú és munkás életét egyenlő arány- ban szentelte hívei lelki és testi boldogításának. A boldogult 1816. aug. 26-án született Kalocsán, pappá szentel- tetett 1841. aug. 16-án, 1842-ben a bécsi egyetemen hittudori koszorút nyert. A szabadságharcban mely őt a kalocsai theologia professori székén érte, szintén honvéd- zékével cserélte föl a talárt. 1855-ben kunbajai adminis- trátorrá választotta őt a kegyuraság, majd 1859-ben az almási plébániára léptette elő. Mint esperess 1869- óta folytonosan szolgált. Ebbeli érdemeinek elismeréséül kapta a Felsőszőlő 1881-ben a préposti siveget. Az auto- nomianak és vele a vármegyének rendithetlen híve volt, kevés közgyűlés tartatott meg az ő részvétele nélkül. A társadalmi életben előzékeny modorával, mindenkit meg- becseülő szeretetreméltóságával minden körben egyforma népszerűségnek örvendett. Hívei és barátai szemében bi- zonyára igazi könyök fénye fog ragyogni, midőn az el- pusztíthatlan egészségének vélt 73 éves fiatal aggyastyánt leeresztik a békesség ölébe. Aldott legyen emléke!

Gyöngéd férj. Dinga Janó, pívnicai ember, a zombori kir. ügyészségnél a múlt évben azzal jelentke- zett, hogy feleségét meggyilkolta. A vizsgálat megindul- tán, kiderült, hogy az asszonynak, leszámítva egy kis dőngetést, melylyel férje elhalmozni szives volt, épen semmi baja sincs. A napokban azonban a esendőség bekísérte Dinga Janót, hogy most azután nem tréfált a Janó, mert visszavonhatatlanul agyonverte a feleségét.

Hymen. Szigethi István zentai kántor, eljegyezte Köröskényi Irén kisasszonyt.

Bucsu-vásár, műkedvelők előadása. O-Kanizsa, 1889. szeptember 3-án. A német azt mondja: „Nicht immer Kirchwei“ s ezt akkor mondja, mikor nines nagy vendégség, iszom-eszem és eszem-iszom. Eb- ből logice következik az, hogy bucsu alkalmával ő is kitesz magáért. Hát még a magyar? ... És ha még nem csupán bucsu, hanem vásár is van egy és ugyan- azon napon s hogy a pohár mézes folyadékkal megtel- jék, este műkedvelők előadása. Akkor azután a harmo- nas titulusnál fogva nemcsak élénkei: „3 éjjel, 3 nap...“ hanem meg is teszi. Szept. 1-én órangyalok napján van szentegyházunk ünnepe s számtalan község- ből jöttek ajátos bucsujáratok, könyörögve a sz. ör- angyal s édes hazánk pártfogójához: örizzenek meg minden gonosztól s esedezzenek érettünk. Csaknem egy hétig tartó esőzés után végre az idő is kiderült s száz meg száz vidéki s helybeli vitte eladni s venni valóját. Amint a sz. István-után nagy ügyel-bajjal kijuthat- tott az ember a sok járó-kelőtől, mindjárt szemébe tűnt balról egy sereg látványosság: állatsereglet, Grand Ex- position de Paris — Panoráma, kis ördögöket táncoltató szerezeseendő Sibilla, forgókocsi, stb. s a méhek kap- tarára emlékeztető, a fület kellemesen érintő nagy mo- rajból ki-kihallatszott: „tesseg pefe, idd fán teggeri nul, fatt matsga.“ Tödül is mindenféle atyánkfia a hívó szózatra, úgy hogy alig lehetett az embernek saját lá- bain dominálni. Jobbról kissé olyan hangokat hallék, mint mikor a szomszédban disznókat öltek. Dacára a vésznek, mely a disznókat legalább is meggyegette, igen-igen sok hajtatott fel; nem is volt ennélfogva olyan drága, mint előre hihető vala. 2 évesek párja 30—35 forint. De a legnagyobb részt foglalta el nálunk — azt hiszem egybeitt is Bácskában — az ivósátorok raja. Egyéb árulni való is rengeteg sok volt, így a ló- és marhavásárt alig lehetett végigjárni. Potomáron tartottak mindent, de nem kelt semmi. Atalában észrevehető volt a ro-sz termés, nines pénz, mindenki eladni akart. A rend és vagyonbizton- ság, hála az illető közegeknek, nem zavartatott meg s nyugodt lelkiismerettel — a mennyiben valamely ideg- rázó eset, pl. veszekedés nem fordult elő — mentünk este 8 órakor a Rákosi V. által fordított s Herz Ede rendezése alatti „Rezervisták“ énekes bohózat előadására. Az óriási s nagyrészt vidéki közönség nem bántotta meg a szorongást a zsufolóság megtelt nagyvendéglő- diszteremben, mert az előadás szépen sikerült. Külön- sen kitétek jól átgondolt ügyes játékkal: Oeska! Rózsika — kedves énekét többször megújráztattak — Virányi színészno szerepében; Herz Ede mint Butter; Gajó István (Dorongi örmester) ügyes alakításai- s Pa- lasty Dániel (Báró Czinege) jeles komikumával. Neve- zettek a megérdemelt tapson kívül sok csokrot is kap- tak. A 11 óráig tartó játék után tánc következék. Női szépség több volt bizonyára, mint a spai szépségver- senyen s minthogy lehetetlenség elősorolni, kik azok, csak annyit mondok, ott volt O-Kanizsa hölgyközönsé- gének színe; voltak továbbá Török Kanizsa-, Szeged-, Szabadka-, Zenta-, Kis-Telek-, Hegyes- és O-Becséről számosan. Az első négyest 58 pár táncolta. A szintén nagy számmal levő nem táncolók pedig jobb sorshoz és borhoz méltó hős elszántsággal fogyasztották Krauner- nek erősen feléremelt itókáit hajnali 4 óráig. L. J.

Közbizonytalanság. Karagits Antal garai lakos birka falkájából f. hó 16-án éjjel 50 drb birka lopatott el. — Bezdán község határában f. évi aug. hó 26-án hajnalban Kanizsai Simon nagyszigei kanász elől ismeretlen tettesek 19 drb hasas anyagóbét hajtottak el. — Schéger József szabadka lakostól Sándor és Pality között levő tópartról ftrfdés közben egy kabát, 11 ftr készpénz és egy remontoar ezüst zsebóra, összesen 37 ftrnyi értékben, ismeretlen tettes által ellopott.

Gyilkos gyermek. Döme Vince tiszakálmán- falvi lakos a múlt héten dologra menvén a határba, csak Sándor nevű 9 éves fia maradt a háznál. Napközben átjött hozzá játszani a szomszéd Róth Henrik 6 éves Henrik nevű fiacskája. A hogy játszógtak, a kis Döme Sándor felkapta az apja otthon hagyott puskáját s azzal agyonlölte a kis Róth Henriket.

Telekkönyv Topolyán. Dr. Vojnits István ország. képviselő vezetése alatt a múlt héten egy topolyai küldöttség járt Szilágyi Dezso igazságügyminiszter- nél egy Topolyán létesítendő telekkönyvi hivatal érde- kében. A küldöttség azon szívélyes biztató hangból kö- vetkeztette, melyben a miniszter a küldöttséget fogadta, nagyban reméliik fáradozásuk sikerét. — Szívünkbeli kívánjuk, hogy a derék, törekvő, tiszta magyar ajku Topolya óhajtása beteljesüljön!

Megszökött jóságigazgató. Néhány fővá- rosi lap s ezek után a megyei lapok írták, hogy a to- polyai uradalom jóságigazgatója, Pollák Sámuel 2000 ftr beszedett pénzzel megszökött. E hír, minthogy Topo- lyán senki sem sikkasztott 2000 ftrtot, aztán nem is szö- kött meg onnan senki, Pollák nevezett jóságigazgató pedig nem is volt sohasem Topolyán: a valóságnak nem felel meg.

Hymen. Bruck Herman, a bajai kir. adóhivatal ellenőre, eljegyezte Budapestről Spieller Terka kisasszonyt.

Pályadíj. Bruck Simon Bács-Bodrogh megye, Pa- cser községi lakos kereskedő f. év július hó 27. éjjel 1/2, 10 órakor Pacser községben az utcán ismeretlen tettesek által meggyilkoltatott; a tettesek kézrekerítője számára, vagy pedig annak, ki a tettes nyomára vezet, 500 forint jutalomdíj biztosított. Szeged, 1889. aug. 28. II. sz. esendőr ker. parancsnokság.

Iparmúzeum Baján. Heller Richárd polg- iskolai igazgató buzgókodására Baján iparmúzeum van alakulóban.

Meghíusult szökés. Csütörtökön délután 2—3 óra között, mikor a fegyvereket sétáltatják, nem közön- séges riadalom támadt a helybeli kir. ügyészség udvarán. Tyószits, a harminchétszerez gazember, összebezzelve cellatársával, előre eltérte láncait s egy kevésbé ellen- őrzött pillanatban neki iramodott a falnak, nyilván azért, hogy az első lánccuk szélébe érjen. A felügyelő fegyházor utána lött, de nem talált. Tyószits a csúszós falról visszasiált, elfogatott s szigorú őrizet mellett új- ból elzaratott. Azóta bizonyára már a negyedik szökésen spekulál.

Rendkívüli közgyűlést tartott Zombor sz. kir. város törvényhatósági bizottsága szerdán, szeptem- ber 4-én, a következő tárgysorral: 1. A városi közép- fokú kereskedelmi iskola felügyelő bizottságának jelen- tése az intézet jövő tanévi költségvetése és tanrendje tárgyában. Elfogadtatt. 2. Az ipartanodai bizottság jelentése az alsófokú iparisok jövő évi költségvetése és tanrendje tárgyában. Helybenhagyott. 3. A sikarai katonai lövöldének közbiztonsági szempontból való átala- kítása iránt szükségessé vált intézkedések megtétele és özv. Polzovits Máriaival 639¹⁰/₁₂ □ öl föld megvétele iránt kötött szerződés tárgyában hozandó határozat. Hely- benhagyott. 4. Pénzügyi és gazdasági bizottság elő- terjesztése „az utcák világítása“, „különbéle tárgyak be- szerzése“, „napidíjak és utazási költség“, „ársvák és le- lenek eltartása“ és „irodai szükséglet“ című költségve- tési rovatokban szükségessé vált pótlótelek engedélyezése iránt. Engedélyeztettek. 5. Pénzügyi és gazdasági bizott- ság előterjesztése a városi földék jövő évre szóló ha- szonbérbeadási tervezetének megállapítása tárgyában. Elfogadtatt.

Hirdetmény. Zombor szab. kir. város állandó választmánya részéről közhírré tétetik, miszerint általa a kövezei alap 1890. évi költségelőirányzati javaslata megállapítván, az 1886. XXI. t. c. értelmében a mai naptól számított 15 napon át dr. Gertinger Pál városi I-ső aljegyző hivatalos helyiségében közszemlére kitéte- vén, ott a hivatalos órák alatt betekintheő és ellene észrevételek ugyanezen idő alatt a városi tanáshoz cí- mezve benyújthatók. Kelt Zombor szab. kir. város állandó választmányának 1889. évi szeptember hó 3-án tar- tott üléséből. Sándor Béla főispán, mint az állandó vá- lasztmány elnöke.

Hirdetmény. Zombor szab. kir. város választ- mánya által közhírré tétetik, miszerint általa az 1890. évi költségelőirányzati javaslat megállapítván, az 1886. XXI. t. c. értelmében a mai naptól számított 15 napon át dr. Gertinger Pál városi I-ső aljegyző hivatalos helyiségében közszemlére kitétetvén, ott a hivatalos órák alatt betekintheő és ellene észrevételek ugyanezen idő alatt a városi tanáshoz címezve benyújthatók. Kelt Zombor sz. kir. város állandó választmányának 1889. évi szeptember hó 3-án tartott üléséből. Sándor Béla fő- ispán, mint az állandó választmány elnöke.

Áthelyezések a közös hadseregben a honvé- dséghez: Stainer Lajos II. oszt. százados a 82. sz. gyalog- ezredtől a 18. sz. honvédfeldandárhoz Pécsre; Bauer Lajos II. oszt. százados a 86. sz. gyalogezredtől a 17. sz. honvédfeldandárhoz Székes-Fehérvárra; Cerlenják István II. oszt. százados a 23. sz. gyalogezredtől a 25. sz. honvédfeldandárhoz Zágárra; Kleszky Ottó főhad- nagy a 46. sz. gyalogezredtől a 7. sz. honvédfeldandár- hoz Versecere helyeztettek át.

Irodalom.

Új lap Cservenkán. Cservenkán „Salair“ címmel egy magyar-német nyelvű, vagy helyesebben szlovák, német-magyar nyelvű újság — mint Telecskáké- nál a lap eleje német, a hátulja (leginkább a végre- hajtási hirdetések) magyar — jelent meg. A lap célja, hogy valamennyi pályázatot közöljön, de ha ezután is csak annyi pályázatot közöl, melyek — mint az első számból látjuk — nem állásokra vonatkoznak, hanem művészi, irodalmi pályázatok; aligha közül épen minden pályázatot. E hasznos vállalatra épenséggel nem volna semmi megjegyzésünk, ha Budapestten jelennek meg a lap és nem Cservenkán, ahol tudomásunk szerint és sajnálatunkra nem virágzik sem az irodalom, sem a mű- vészet valami tulságos buján. Előfizetési díja 2 ftr. Ha a művészi és irodalmi díjakra reflektálókhoz gyenge szavunk elér, úgy ajánljuk figyelmükbe a „Salair“-t, melyből megtudhatják, hol van ilyenmő pályázat hirdete.

A MAGYAROK PÁRISI KIRÁNDULÁSA.

Saját tudósítónktól.
Turin-Páris.

Az írók és művészek körének turin-párisi kirándu- lásáról már sok cikk jelent meg a fővárosi magyar és német lapokban. Az egyik német lap tárcáiája a kiállít- tást olyannak tünteti föl, mely nem felel meg magasztos céljának, hogy t. i. az emberiség haladását rendszeresen

mutassa be, hogy az egész inkább csak spekuláció, csak külsőség hat, káprázat és a néző közönség zsebének a kiűritése a főcélja. — A másik, kisebb német lap tárcá- írója a legmelegebb pártfogásába veszi a rendszertelen- séget és dícsöíti az ügyes csoportosítást, mely nem pe- dás egyhangusággal, hanem gyönyörkötött változatos- sággal nyújtja az okulás élvezetét. — A magyar lapok közül némelyik a rendezőség ellen emelt, többé-kevésbé jogos panaszokat, tréfás hangon elűti; mások pedig majd a Londonba való tengeri utazás szenvedéseit, majd meg a kiállítás általános képét és egyes jeleneteit örökítik meg hasábjaikon. — De az utazásnak összefüggő képét, mely a városokat keretképen körülvevő vidé- keket is pár vonással festette volna és a muzeumok- ról és híres épületekről szemléltető előadásban megem- lékeznek, sehol sem olvastam.

Leírásaim sem az ebédutáni emésztés előmozdítá- sára szánt cikkesekék, sem pedig tankönyv nem akar- nak lenni: középuton akarok haladni. Nem boesátkozom refleksiókba; a tényeket írom le. Az olvasót nem ugratom át egyik városból a másikba; ha- nem leírva pár vonással a közbeeső vidé- keket is, őt mintegy utitársunkká teszem. Céloom az egész utazás alatt nyert benyomásokat akkép írni le, hogy azokból egységes kép álljon elő, me- lyen a szem is meg tudjon pihenni és az elme is találjon foglalkozásra érdemes munkát. Előre is sietek kijelen- tenni, hogy az országokat, melyekbe utaztunk, és azok szokásait már otthon tanulmányoztam, és az illető népek nyelvét is iparkodtam annyira megismerkedni, hogy utitársaimtól elszakadva is boldogulhassak az idegen or- szágbán. — Hogy miért hozokom elő ezekkel a dol- gokkal már itt elbeszélésem bevezető soráiban, az később ki fog derülni.

Budapesttől-Velencéig.

Julius 1-én a reggeli 8 órai vonattal indultam Budapest felé Buday kollégám és dr. Czvetkovits Péter társaságában. — Este pontosan, nyolc órakor siettem a hatvani utcán levő Szabady-féle helyiségbe az is mer- kedési estélyre. De biz az egész inkább tolokodás- ban való gyakorlat volt. — Itt meg kell emlékeznem a rendezőségrol, mely ellen utközben oly sok jogos és jog- talan panasz merült föl. Nagy hiba volt tőle 850 ember- nek ismerkedési estélyét oly keskeny udvarra és étkező helyiségbe kitézni, hol alig 300 ember fér el, 25 ember- ből álló csoport számára egy asztalt tettek ki, melynél csak hat ember fért el. A keskeny udvar bejáratánál fel volt állítva kis asztal, melynél Dolinay három társával a kirándulás tagjai közt a 160 ftr lefizetést igazoló részvételi és utazási jegyeket osztogatta oly tolongás és tolokodás közepette, melynek méltó párja a párisi város- házán történt, amikor is sok igen tisztelt kiránduló egy rohammal bevette a dűsan megrakott büffet. Azonkívül Szabady bácsi oly magas árakat srófolót föl egyes éte- lekért, hogy később a párisi kiállítás területén felállított vendéglők étlapjai sem leptek meg. Tehát az első est nagyon ominózus volt; sok mindenféle megjegyzést le- hetett hallani: hát még milyen nagy rendtelenség lesz az uton; Dolinay csak a saját zsebet nézi; hogy az ör- dögbe is lehetett ennyi jelentkezőt elfogadni; hányan leszünk egy kupében, majd meglássák 8—10-en leszünk. — Ilyen lázongó hangulatban oszlottak széjjel a kirán- dulók; egy részök bázala ment aludni, hogy erőt merte- nek a hosszú utra; a másik, könnyelműbb része pedig kvaterkázni, hogy az est kellemetlenségeit borban usz- tassa el.

Itt jönnek látom feltűntetni, hogy a kirándulók társasága mily elemekből verődött össze és mely város mily erősen volt benne kép- viselve.

Férfi, ki magával vitte feleségét, volt: 122. Nő, ki férfit nélkül utazott, többnyire özvegyek, volt: 27. Leány, ki szüleiivel utazott, volt: 14. Férfiak száma, kiknek foglalkozása nines megnevezve, 46 főre ruggott.

Foglalkozás szerint volt: I. ügyvéd 88, II. egyetemi, gimnáziumi tanár 71, III. földbírtokos s egy- pár háztulajdonos 46, IV. orvos 39, V. kuriai, táblai, járás- s törvényszéki bíró 30, VI. kereskedő 28, VII. egyetemi hallgató 25, VIII. gyógyszerész 20, IX. hírlap- író 19, X. pap 18, XI. kör- és közjegyző 17, XII. tanító 11, építész, mérnök 11, XIII. országos képviselő 10, bank- s takarékpénztári hivatalnok 10, színész és színésznő 10, XIV. tanárnő (!) 8, XV. városi hivatalnok 7, erdész 7, XVI. megyei hivatalnok 6, gyártulajdonos 6, zenész 6, XVII. szolgabíró 5, XVIII. miniszteri hivatal- nok 4, iparos (Szegedről 3) 4, XIX. tanító 3, bányász 3, vendéglős 3, gazdasz 3, XX. szobrász 2, tornatanár 2, fényképész 2, nyomdatulajdonos 2, XXI. honvédfőhadnagy 1, vasúti hivatalnok 1, postamester 1, adó- kivatalknok 1, m. kir. kénlész (?) 1, bankár 1.

Városok szerint: I. Budapestről volt 243 sze- mély, II. Kolozsvárról 20, III. Kassa 18, IV. Zombor 13, V. Beszterebánya 12, Kaposvár 12, VI. Selme- csebánya 11, Szolnok 11, VII. Szeged 10, Temesvár 10, Nagy-Kőrös 10, VIII. Miskolc 9, Székesfehérvár 9, IX. Fogaras 8, Karag 8, Marosvásárhely 8, Vác 8, Torda 8, X. Esztergom 7, Kecskemét 7, Munkács 7, Szentés 7, Szamosújvár 7, Ujvidék 7, XI. Békés-Gyula 6, Deb- recen 6, Eperjes 6, Szatmár 6, Veszprém 6, XII. Hód- ságh 5, Liptó-Szt. Miklós 5, Nagyvárad 5, Pozsony 5, Pécs 5, Székely-Udvarhely 5, Sopron 5, Szabadka 5, XIII. Arad 4, Déva 4, Eger 4, Kun-Szt. Miklós 4, Lo- sone 4, Mohács 4, Mezőtur 4, Nagy-Kanizsa 4, Nagy- Károly 4, Szilágy-Somlyó 4, Szegszárd 4, Uj-Pest 4, Zala-Egerszeg 4, (Városok, melyek 3 vagy 2 személlyel voltak képviselve), XIV. Apatin 2, XV. Brestzo- vác 1, Baja 1, Bács 1.

Julius 2-ikának délutánja emlékezetes lesz a budapesti fiakeresek idővel megírandó történetében: jó napjuk volt az istenadónak. A budai várak mögötti pályaház mozgalmas, tarka képet nyújtott; mindenki égett a sietés, az aggó ide odafutás lázától, mindenki előre kereste a kupét, mely ablakán az ő csoportjának számát mutatta feléje. Végre elérkezett a városvárt pill- lanat. Az első vonat pont három órakor indult nagy bucsúzások és kendőlobogtatás között; a második három- negyed négykor hagyta el a pályaházat két mozdonytól hajtva. — Sífókók a nép két oldalt állott és erősen éljenzett, mikor vonatunkat meglátta. Nagy-Kanizsa is szépen kitétt magáért: hosszú sorfalat képezett a kö- zönség a pályaházban és hosszasan, belkesülten éljenzett, mikor berobogtunk és szívélyesen bucsúzott tőlünk, har- sány hangon éljenzve és kendőket lobogtatva, mikor távoztunk... 10 óra van; az éj sötéje eltakarja erő-

ködi szem- pislog, a f- másnak, a

Bekö- behatolt a kiphitelt sz- gyönyörköt- kedő hegy- ormok kö- köd, a v- ellentétet- mintegy a- hegylánc- odaszorítva felöl szé- Lok zata- három abla- két kis ala- lyabazban- zetek; a- kednek, fo- a vasúttól- ségek terv- től elkülö- zab, burgo- és vagy 20- geket muta- mint Kass- gyar felvid- lett, az egy- kettő fekté- és hosszú- Más két- egyik nagy- vel a vállá- natunk he- rülő sikon- hol burgon- egész kép- mely völgy- két hegyöl- nek mindk- magas hegy- Az egész s- lók tele v- ezentül vá- sziklába v- tenyészetet

A vid- ból, magun- felett maga- borított he- másik kupa- lain leguru- egymás me- mentén har- hófúvások- vetés slá- nyujt. Egy- s el vannak- zöld, a kuk- kétharmada- a kereszt f- fekete ná- fejkön, ing- túlnyomó. S- ellen való- tövében. A- van, a vidé- megyünk k- utolsóból, k- jobbkéz fe- mintegy elő- nek. Megn- taruló vidé- ritkább lát- el rajta és- zöld földből- kább vonz- zöldelő óriás- kórakások v- a hegyek h- szegélyezé- nak borítva- minél előbb- nek égről, a- nem már me- lélek mintgy- (Diviacea) v- vetés sebb- kettészelik a- szép szőlő- lom torny- körből áll, a- ható apró la- már egészen- igazi famaga- a magas rosz- dik. Tovább- Aztán csakh- négy-öt kar- juk odaköte- áll. — Pros- letes kö. h- láb magas k- oldalon ze- vörhenyes s- darabig a j- hol meg a b- turföld.

Nabra- tünk, a kép- s z a k i v i d- vegő, a kék- leg, ragyogó- testileg és let- bresina fölöt- vagy 50 ház- val. Igazi bet- tovább halad- egyneved tiz- a tengert. El- zölde szöke- jócska leng a

kuláció, csak zsebének a net lap tárcaszereltelen... pedig majd... megem...

küldő szemek elől a vidéket, a kupé lámpája álmosan pislog, a fáradságtól kimerülve, jó éjszakai kívánva egy-másnak, álomra hajtjuk fejünket... Beköszöntött a reggel: a hűvös, egészséges levegő behatolt a félig nyílt ablakon; dörzsölgetjük nem egészen kipihent szemünket, hogy az élénk táruól szép vidékben gyönyörködjünk. A jobb oldalon az egymás latán emelkedő hegyképeknek egész csoportja meredez fölfelé, az oromok közötti völgyekből lombhán emelkedik a szürke kőd, a vegetáció friss, haragos zöld színű, mellyel szép ellentétet képez a folyó medrének fehér kavicsokkal, mintegy hópelyhékkel teleszört része. A vonat magas hegylánc tövében félkörben halad, a folyótól mintegy odaszorítva. — Salloch-nál már román vagyunk, jobb felől szép fenyves erdővel. A falu házainak homlokzata két részből áll: az alsó rész négyzet alakú három ablakkal, a felső része háromszöget képez, melyen két kis ablak pislog felénk. 5 órakor a laibachi pályaházban állunk. A városba szép gesztenyefasorok vezetnek; a várostól balra közepmagasságú hegyek emelkednek, fenyvesekkel borítva. Magából a városból, mely a vasutól keletre fekszik, édes keveset látunk. — A rétségek természetien ültetett fasorok által vannak egymástól elkülönítve; a szántóföldek, melyeken buza, rozs, zab, burgonya és tengeri diszlik, alig 12 lépés szélesek és vagy 200 lépés hosszúak; mások meg kis négyzeteket mutatnak. A vidék jellege egészen olyan, mint Kassa, Eperjes és Bártfa között: egy darab magyar felvidék. — Két nő megy a mezőn egymás mellett, az egyik jókora nagy kosarat visz a fején, mindkettő fekete ruhába van öltözve: lokorugró szoknyában és hosszú száru csizmában. Igazi alföldi menyecskek. Más két nő vörös szoknyában, fehér köténnyel jön, az egyik nagy terhet víve a fején, a másik meg gereblyével a vállán. — A síkság mindjobban kiszélesedik; vonatunk hegyoldalon tesseract halad; az alattunk elterülő síkon a kis parcellák hol már sárguló gabnával, hol burgonyával s zöld tengerivel vannak bevetve; az egész kép nagyon tarka. Franzdorf csinos helység, mely völgyben fekszik, hegyoldalra támaszkodva. A völgy két hegyoldalát emeltes viadukt kapcsolja össze, melynek mindkét oldalán magas mellvéd fehérik. Rakek magas hegyecsoport tövében terül el, hasonlóan Pécshez. Az egész szép, tágas völgytelen, melyben a szép legek tele vannak szörva cserjékkel, bokrokkal. Utunk ezentúl szép fenyvesen vezet keresztül, itt-ott mélyen a sziklába vágva. A vidék csakhamar megváltozik, a buja tenyészetet a sziklák országa, a Karszt váltja fel. A vidék nyiltabb, szélesebb. Kérve a völgytorokból, magunk előtt látjuk Adelsberg városát, mely felett magas, kopár, csak itt-ott cserjékkel s kevés fával borított hegy emelkedik, tetején várral. A síkon egymásik kúpalaku hegy egészen külön áll, melynek oldalain legurullással fenyegnek a hegyet alkotó, sűrűn egymás mellett kiálló óriási sziklatömbök. A vasutvonallal mentén három méter magas kőfalak emelkednek a téli hófúvások ellen. Szántóföld nagyon kevés van, a vetés silány, az egész vidék szegényes, szomorú képet nyújt. Egyes szántóföldespartok kőrákáskertéssel vannak egymástól elzárva; a gabna még egészen zöld, a kukorica egy láb magas, a burgonya a vetések kétharmadát teszi. — A közellevő falu templomtoronyán a kereszt felett ércakasz ágaskodik. A mezőn a férfiak fekete nadrágban, fekete mellényben, fekete kalappal a fejükön, ingujjban dolgoznak. A ruhánál a fekete szín a túlyomó. Szent-Péter állomásnál nagyon hosszú, hó ellen való kővédfalak húzódnak az egyes hegyek tövében. A vasutvonallal mindkét oldalán termő talaj alig van, a vidék csupa szikla, kőhalmaz. Négy alaguton megyünk keresztül közeli egymásutánban, kiérve az utolsóból, kelet felé vadregényes vidéket pillantunk meg, jobbkez felől egy hegyszakadékon pár száz szőlőtőkét, mintegy első hirtetőt egy melegebb, gazdagabb vidéknek. Megint két tunnel sötétjében roboognak. Az élénk táruól vidék hatalmas, nyílt zöldelő mező, egyike a leg-ritkább látványoknak: mintha komagot vetettek volna el rajta és ragyogón fehérő körmés bujt volna elő a zöld földből. Kopár a vidék, de nem visszataszító, inkább vonzó; úgy néz ki az egész, mintha szegényesen zöldelő óriási nagy réten iszonyu sok, vakítóan fehérő kőrákások volnának mindenfelé sűrű széjjelszörva; a hegyek melyek az ilyen rónavölgyet majdnem körben szegélyezik, a legszebb zöld színben diszló erdőekkel vannak borítva. — A vidék mindig érdekesebb kezd lenni, minél előbbre roboognak, a nap melegebben süt a tiszta kék égről, a tárgyak körvonalai nem mosódnak el, hanem már messziről tisztán kivehetőek. A gyönyörködő lélek mintegy új életre látszik ébredezni. — Divača (Divačca) vidéke még hegyes, de már nem zordon. A vetés szebb, magasabb; az egyes szőlőtőkésorok kettészelik a kis gabna-parcellákat. Közlekedve a faluhoz, szép szőlőkereteket látunk fehérő villákkal. A templom tornya háromszögalaku, mintegy három pléh félkörből áll, alattuk három, inkább esengetyűnek mondható apró haranggal. Sessana (Szesszana) körül a rozs már egészen érett, fehér színű; a szőlőtöke már igazi fmagasságot ér el, nincs lenyerve, két sorban szeli a magas orost, mely fölé egész lombzatával kiemelkedik. Tovább haladva, igazi követés borítja a földeket. Aztán csakhamar szőlőkereteket látunk; a szőlőtőke négy-öt karóval van négyoldalt megtámasztva és hozzájuk odakötte. Az egyik tő a másiktól 2—3 lépéssnyire áll. — Prosecco közelében anyi a fehér, éles, szögletes kő, hogy még a helységbe vivő ut két oldala 2 láb magas kőrákásfállal van szegélyezve. — A hegyoldalon zergenagysága és karcúsága fehér színű és vörhenyes színű kecskék legelnek. — Ezentúl jó hosszú darabig a jobb oldal kopár, sziklás és a baloldal mivelt, hol meg a baloldal kopár és a jobb oldal mivelt kultúr föld.

Meglehető magas partjain szép szőlő-gyümölcsös kertek díszlenek. Meltó a festő esetjére. Monfalcone házi vörös téglából építtek s meszeletlenek; a házfedelek nagyon alacsonyak s vörös színű cseréppel fedvők. A fedőcserepek vagy egészen laposak, vagy félhengeralakúak. A várost közvetlenül körülvevő szőlőkeretek már gyönyörű szépek; a szőlő ültetésénél a lugasrendszert alkalmazzák; a szőlő-lősorok a kerítés helyét pótolják s az általuk bezárt területen szép magas kukorica vagy learott gabna van. A szőlőtőkék vagy egyedül állva, vagy 3—4 méter magas, vékony törzsű cseresnyefákra fel-futtatva képeznek sorokat. Az utak külső széle akácfa, belső széle pedig, mely egyszerűen kerítésül szolgál, szőlőtőkék, cseresnye- és barackfák. A helység temetője 100 méter hosszú, 30—40 méter széles, a közepén kápolna áll, rajta kis állványon esengetyű csúg; tornya nincs. Egy kis alagutból kiérve, látjuk Sagradot. Házaik egy-két emeletesek, négyzetméter ablakkal s költői rendtelenségben állanak egymás mellett. A vidék éjszaki része kopár, míg ellenben a déli a legszebb zöld-ben pompázik. Innen délnyugati irányban már láthatók az Alpések, a nap sugaraiiban ragyogó, hóborította csúcsaikkal, fölöttük a szintén ragyogó fehérségű felhőkkel. A közeli hegyek zöldek, a távolabbiak kék színben usznak, mögöttük az Alpések halvány fehérlő ragyogó hegybe átmenő havas ormaikkal. — Rubbia-Savogna-nál (Szavonya) a vidék mindinkább délrebb jel-leget ölt; az alakok jobban, tisztábban kidomborodnak; a színek erősebb világításban, erősebben hatnak az ér-zékre, a hangulat emelkedik. — A szántóföldek határát, melyben tengeri, takarmány, burgonya és spárga diszlik, 5—6 lépéssnyire álló eperfák képezik. Az eperfákon csak a legvastagabb ágak hagytak meg, melyek tele vannak köröskörül zöld lombozattal. 1/2 11-kor Görzbe (Gorizia) érkezünk. A város gyönyörű völgytelében fekszik; a házsorok félkör-alakban a hegylanc tövében húzódnak; a várost folyó szeli ketté. A vörös téglából épült házak majdnem mind meszeletlenek, a cserép-házfedelek nagyon alacsonyak. A város északi része szőlővel beültetett hegyre támaszkodik; déli, délnyugati része sík rónán fekszik. A szántóföldek inkább kertek; mert kerítésök gyümölcsfák, rájuk fel-futtatott szőlővel; belül többnyire tengeri terem. Az egész csupa virulás, igazi dőlvény a legszebb pompában. Az itt-ott előtűnő falu beillik városnak, tekintve épületeit. S mintha egy nagy kert közepén volna, úgy veszi körül a sok, kertszamba vehető szőlő- s gyümölcsfa-kerítéses szántóföld. Itt már a vasutvonallal mindkét oldala, meg a hegyek is, a ma-gasabb kultúra fényében ragyog. Ez már „La bella Italia”. Még kilenc állomáson végig kell roboognunk és elő-tűnik áll Velence, a tenger királynéja. Cormons vi-déke is nagyszerű. Balföld (mindig a haladó vonatot ve-zem alapul) szép magas hegyek emelkednek, teletöltve szőlővel; a hegy csúcsa közelében 7—8 szép villa néz-le reánk. Az ellenkező oldal rónaság. Már itt Cormonsnál iszonyu sok a kabóca. Ez agancsár nagysága, átlátszó szárnyakkal bíró bogár. Zizegő hangja olyan, mintha az ember száraz habszárát rázna. A kabóca itt oly nagy számban van, hogy hangja még a gyorsan robogó vonat zakatolásán is túlhallatszik. Jobbról, a Cormonshoz közeli rónán küpszerűleg kiemelkedő hegy van, tetején szép, fehérre meszelt kis templommal. Tízóráskor pár nő kendőt lobogtat felénk, a fiuk pedig kezökkel intenek búsít. A mezőn a határt képező eperfák 1—1 1/2 méter magasak és csak kar-, combvastagságú, rövidre vágott galyak hagytak meg rajtuk. Egy kert-szerű szántóföldön az érett gabonát 2 férfi és két nő sárlóval aratja. — San Giovanni di Manzano (Dsovanni di Mancano) felett gyönyörű szép patak hű-mölygeti zöldes babjait; medrének száraz részén egészen fehér. A patak két oldalán kertalaku szántóföldek terül-nek el. A fákra fel-futtatott szőlőtőkék egy-mással össze vannak kapcsolva, úgy hogy egy sor szőlő-töke a ghirlándok egész sorát képezi. — Stazio-ne di Butrio felett 80 méter széles folyómeder látható, egészen víz nélkül s egészen fehér a sok ka-vicsból. Csak itt-ott látható egy-egy magas jegenyefa, amint a többi alacsony, többnyire gyümölcsfa fölé kiemel-kezik. A mezőn dolgozók megállanak munkájukban és nézik a hosszú vonatot; csak egy kis lány nem emeli föl fejét, hanem szorgalmasan böngezi a kalászkokat a magas tarlón. A butriói állomás jó sokáig tartózkod-tunk, mert úgy volt, hogy itt fogják vizitálni koffer-jeinket a vámhivatalnokok. Ruhájuk szürke nad-rág, fekete rokk, fekete kalap; a ruha zsinórzata és a gombok sárgák. A financok ruhája kékeszürke nad-rág kék zsinórral, fekete rokk kék zsinórral és fehér gombokkal; sapkájukon pléhdarab van, mint a mi hor-dárainknál. 12 órakor megébredtünk az indóházi vendéglőben; egy, kettévágott zsemlyében két vékony darab finom marhasült-szelet volt, ezt megevéen, ittam egy pohár jó sört. Adtam az olaszoknak egy forintot s ő vissza-adott egy ezüst lírát és 4 darab öt centesim, tehát kö-rülbelül 58 krajcárt a mi pénzünk szerint.

A következő állomás Cosarza (Kozarca). Vidéke nem oly szép, mint az előző helységeké. Itt láttam egy körülbelül 18 éves fickót kék bluzban, szürke nadrágban és facipőben. A köznép nagyon kedveli a kék színt, a nagyok és kisfiuk nadrágja kék, szalmaka-lapjuk széles karimájú. A gyermekvilág Olaszor-szágból igen számos, még a vasuti baktereknek is van 3—4—5 gyermekük. A falvak utjai csak úgy ra-gyognak a fehérségtől és oly simák mint az asztal és többnyire a vasut mentén haladnak. Stazdi Porde-none állomásnál az indóháztól jobbra, a város előtt nagyszerű platán- és jegenyefasorok vezetnek. A házak egy- és többnyire kétemeletesek, kicsiny négy-szög ablakokkal. A mezőn sok a kukorica, igazi polenta-ország. A kétkerekű kocsikat csási húzza. Innen nézve az alpések lejtői egészen kopárok, csak fent az ormokon van erdő. Sueile (Szuesile) állomásnál sok a kukorica a kertszerű szántóföldeken, melyeknek kerítéseit a sok fügefá, barackfa és fákra fel-futta-tott szőlőtőkék képezik. Szép, áldott egy ország, igazi paradicsom. A helységbe kertek közt vonuló fehérő utak kitűnők, szép egyenesek. Itt volna jó biciklizni. A mi korzónk semmi ezekhez az utakhoz képest. A városka templomtornyai karsu négy-szögalakúak kis harangok-kal. A házak ablakain csak itt-ott látható üvegábla, csak két deszka ablakszárny van. A vasutvonallal mentén lévő őrházak nagyobbak, kényelmesebbek mint miná-lunk és mind nagyon tiszták. Egy vasuti átjáró korlátja megett vagy 12 fű áll és felmenleve kalapjaikat erősen megevvivázták. E vidéken a kabóca hangja megint ki-séri vonatunkat, mely még a kerekék zakatolásán is túlhallatszik erős zizegésével. Conegliano (Konelyano) szép fekvésű városka. Fellegvára is van szép emelkedésű dombon. Az épü-leteknél, mint mostanáig mindenütt, itt is az egyenes vonal az uralkodó, az összetételben pedig a négyzetalak; az egész kép klasszikus egyszerűségével hat. Elhagyva a várost csakhamar vagy 900 méter hosszú hidra roboog vonatunk. Nem messze tőle valamivel fel-jebb ugyanilyen hosszú és szintén nagyon alacsony fa-híd vezet át a folyón. A vasuti hídtől nem messze 9—10 fű fűrdött a folyóban egész meztelenre vetkőzve, mit-sem törődve a kupék ablakaiból kitekintő arcokkal. A kertszerű mezőkön a gabna ereszték a gyümölcsfa-sorok aljában vannak felállítva. Csakhamar Mestri ál-lomást érjük el. A meleg mely mostanálgi tűrhető volt, amennyiben alig különbözött a mi nyári napjaink kö-zépszerű melegtől, csaknem kiállhatatlanná kezd válni. De a kellemetlen helyzet nem tart sokáig, mert alig me-gyünk egy negyed óráig a kétfelől mocsaras vidéken, friss szello kezd fújdogni az ablakokon kidugott, ki-váncsian leső, az izgatottság lázától égő arcainkra. Min-denki az ablakhoz toladódik és kíváncsian lesi a tenger tükreinek feltűnését; mindenki elsőnek akarja megpill-antani Velencét, melyről oly sokat hallott, s még több-et olvasott. Délutáni négy óra van: az Adria széles, sima tükre csak úgy csillámlik a pici fodraín végigszó-ló napsugaraktól, a messze távolban látjuk az előtűnedező város egyes parti házait és templomtoronyait. Vonatunk a molóra roboog, melyen csak két sínpar van, két ol-dalt mellig érő fehér fallal elzárva a még mocsárszerű, s a sok növénytől zöldszínű tengert. Jobbról balról a kilátás a messzeterülő tengerre minden perccel szebb. Még pár pillanat és a velencei pályaházban vagyunk. (Folyt. köv.)

Naptár. Szeptember.

Havi és heti nap	Katolikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
6 Pént.	Zakariás	Magnus	25 Bertalan
7 Szom.	Regina	Regina	26 Adrian
8 Vas.	F 13 Kisassz.	F 12 K. n.	27 A 13 Pim.
9 Hétfő	Gorgonius	Gorgon.	28 Mózes
10 Kedd	Tol. Miklós	Jodok	29 Jan. Iefej.

Felölös szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS
Helyettesíti:
Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

2816. szám.
1889.

Hirdetmény.

Az alulírt hivatal irodájában folyó évi szeptember hó 23-án reggeli 9 órakor kezdetét veendő árverésen a bezdáni, apatini, doroszlói és palánkai erdőgazdálkodásokhoz tartozó erdőkenki téli legeltetési jog, felsőbb jóváhagyás kikötése mellett, a legtöbbet ígérőknek folyó évi november hó 1-től 1890. évi március hó 31-ig terjedő időtartamra bérbe adatni fog. A bérbeadási feltételek az alulírt erdőhivatalnál és az illető erdőgazdálkodásoknál a szokásos órákban megtekinthetők.
Apatin, 1889. szeptember hóban.

M. kir. erdőhivatal.

Hirdetmény.

Alulírott, mint Szedélyi Péter szántai lakos ingatlanainak haszonvetelére kirendelt zárgondnok, ezennel közhírré teszem, miszerint végrehajtást szenvedettnek Szóntán zár alá vett, körülbelül 55 hold kukorica termése, melynek becsértéke holdankint 10 ft. folyó évi szeptember hó 11-én d. u. 3 órakor irodám-ban (Csendes-utca, Tóth-féle házban) megtartandó szó-beli ajánlati tárgyalás útján a legtöbbet ígérőnek eladatni fog. Míhez venni szándékozik azzal hivatnak meg, hogy a vételár készpénzben azonnal letételendő.
Zomborban, 1889. szeptember 3.

Dr. Berkes Vilmos,
ügyvéd.

Nabresinától kezdve, hová félkilencor érkez-tünk, a kép egészen megváltozik. Ez már igazi dél-szaki vidék; a zöldben pompázó táj, az átlátszó leve-gő, a kék égbolt, melyről a nap csak úgy szórja me-leg, ragyogó sugarait, mintegy újjá teremti az embert testileg és lelkileg. — Egy kilométernyi távolban Nabresina fölött elbájoló kép tárul elénk; a kis halmon vagy 50 házból álló kis falu terül el a kisdud templomá-val. Igazi bethlehemi vidék. De a hatás fokozódik, amint tovább haladunk s elragadtatásunk tetőpontját éri, midőn egynegyed tizkor megpillantjuk, amit oly várva vártunk: a tenger. Előttünk ragyog a nap sugaraitól csillogó zöldes szöke vizű Adria. Vagy husz félértőlás ha-jócska leng a sárguló kalászhoz hasonlóan ringó vizein.

HIRDETMÉNY.

Az alóljegyzett igazgatóság választmányának 1889. évi augusztus hó 31-én kelt határozata folytán a takarékbetétek vonatkozásában **f. é. szeptember hó 1-étől** kezdve, további intézkedésig következő szabályok szolgálnak:

1. O. é. 1000 frton felüli betétek, melyek **legalább** egy évig az intézetnél érintetlenül hagyatnak **évi 6%-al** kamatoznak, csak hogy azok felvételét egy háromhavi felmondási időnek kell megelőznie. Azon esetre, ha a betevők eme feltételt be nem tartják, úgy az ilyen betétek **5%-al** kamatoznak. Az összes eddigi **6%-os** o. é. 1000 frton felüli betételek a fenti felmondási feltételekhez kötve, ezen kamatokat megtartják.

2. Tekintet nélkül az összegre szóló betétek, melyek az intézetnél 6 hónapon át érintetlenül hagyatnak **5%-al** kamatoznak és melyekre nézve az üzletrend szerinti felmondás kötelező. Az összes eddigi **5%-os** betételek ugyanily felmondási feltételek mellett megtartják ezen kamatukat.

3. Határozatlan időre vagy folyó számlára szóló betétek **4½%-al** kamatoznak.

4. Az összes takarékbetétek azon előnyben részesülnek, hogy a kamatozás közvetlenül a betevést követő napon veszi kezdetét és tart a felvétel napjáig, mely egész időtartamra a kamatok számíttatnak.

5. A betétek folytán lerovandó törvényszerű **10%** kamatadót az intézet továbbra is sajátjából viseli és így a betevők e címen semmiféle adót nem fizetnek.

Zomborban, 1889. évi augusztus hó 31-én.

A zombori kereskedelmi és iparbank igazgatósága.

4-2

657. szám.
közs. 1889.

Árverési hirdetés.

Az 1883. évi 20 t. c. 3. §-a értelmében ezennel közhírré tétetik, hogy Bajmok község határában levő azon területeken gyakorolható vadászati jog, mely az idézett t. c.-ben kitett kivételek közé nem esnek, nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek 1890. évi január hó 1-től számítandó hat egymást követő évre bérbe fog adni, melyre nézve az árverés **f. évi szeptember hó 15-ik napján délután 4 órára** tizedik ki.

Az árverési feltételek a községjegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Bajmokon, 1889. évi augusztus hó 26-án.

Budanovits Árpád, Bagi Pál,
jegyző. 3-3 bíró.

Ház- és földeladás.

A zombori róm. kath. egyházpénztár mostani ideiglenes kezelésére részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a néhai Kórits József kápolna-alapítványához tartozó, a Szelencse-külvárosban, Apolló-utcában 33. ö. i. szám alatt fekvő

h á z,

a hozzá tartozó beltelekkel, — úgy a nyugot-gradinai pusztán fekvő 1 hold 763 □ öltű

szántóföld.

folyó szeptember hó 11-én délelőtti 10 órákor az egyházpénztár helyiségében nyilvános árverés útján el fog adni.

Miről az árverezni szándékozók azzal értesíttetnek, miszerint a feltételek ugyanazon pénztári helyiségben minden időben betekintheők.

Szláv Ferenc, Fejér Gyula,
jegyző. apát-plébános.

Purmann Alajos,
pénztárnok.

3-2

Árlejtési hirdetés.

Jankovác község előjárósága által ezennel közhírré tétetik, miszerint az ujonan épített községközpont melletti épületeinek biztosítása céljából **f. évi szeptember hó 8-án délelőtti 9 órákor** a községközpont tanácsstermében versenytárgyalás fog tartatni, melyre a vállalkozni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy a 3700 frt kikiáltási árnak 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes papírban a tárgyalás megkezdése előtt az előjáróság kezéhez letenni tartoznak, s hogy az építkezésre vonatkozó terv és költségvetés a tárgyalás napján annak megkezdése előtt betekintheő lesz.

Jankovác, 1889. évi augusztus hó 30-án.

2-2

Az előjáróság.

4607. szám.

kig. 1889.

Pályázat.

Bács-Bodrogh vármegyébe bekelezett Petrovác tisztán tót ajku községben a segédjegyzői állás — mellyel évi 400 frt javadalmazás jár — tisedésbe jöven, annak választás útján leendő betöltésére hatánapul **f. évi szeptember hó 28-ik napjának délelőtti 10 óráját** tűzöm ki. Minek folytán felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni kívánják, hogy a magyar és tót nyelven az 1883. évi I. t. c. 6. §-ában előirt jegyzői vizsga letételét igazoló okmánnyal felszerelt folyamodványukat f. hó 27-ik napjáig alulírott nál nyújtsák be. Ujvidek, 1889. évi szeptember hó 1-én.

Kolozsvary Sándor,
főszolgabíró.

3-1

2059. szám.
tkvi 1889.

Árverési hirdetés.

A hódásghai kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a parabutyi árvtár végrehajtónak Geiszler Péter végrehajtást szenvedő elleni 95 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék, a hódásghai kir. járásbíróóság területén levő, Parabuty községében fekvő, a parabutyi 274. sz. tkjvben A I. (603-605/a) r. sz. 286. ö. i. sz. a. foglalt s. Geiszler Péter nevén álló házra 400 frt kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1889. évi szeptember hó 10-ik napján délután 3 órákor Paraltuty községközpontjánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alul is eladatul fog

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. törvények 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értekpapírban a kikiáltott kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át szolgáltatni

Hódásghon, 1889. évi május hó 9-én.

A hódásghai kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság.

Pályázat.

A garai róm. kath. népiskolánál lemondás folytán az I. és II. vegyes dalmátjuk tanítói állomás megüresülvén, arra **szeptember hó 21-ig** pályázat hirdettetik. Javadalmak: 350 frt fizetés; 50 frt lakpénz.

Kellékek: tanítói oklevél, a magyar és dalmát nyelven való jártasság. Az állomás október hó 1-én elfoglalandó.

Megjegyeztetik, hogy ezen állomás csak ideiglenesen töltetik be, míg az apaca-ügy eldől. Egy évig bizonyosan tart, de esetleg eltarthat 2-3 évig is.

Az okmányok nt. Láng Márton esperes urhoz Csataaljára, Bácsmegeye, küldendők.

Kelt Garán, 1889. augusztus 25.

Ribovics András,
plébános és iskolaszéki elnök.

2-2

Házeladás.

Zomborban a Rökus-utcában fekvő 38. sz. a. lakház, mely 4 szoba, 2 konyha, 2 pince, élektár, 2 felszer. stb.-ből áll, 420 □ ölt. kerttel, mely a legjobb fajú szőlővel és gyümölcsfákkal van beültetve, szabadkézből, kedvező feltételek mellett eladó. — Bővebb felvilágosítást ad a tulajdonos

Bácsér János,
köteles mester.

3-3

1838. szám.

1889.

Árverési hirdetés.

Bajsa község előjárósága részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint Bajsa község mint erkölcsi testület tulajdonát képező községi italmérsi jog 1889. évi szeptember hó 29-től, 1889. évi december hó 31-éig terjedő időtartamra a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adni. Az árverés Bajsa községközpontjánál **1889. évi szeptember hó 8-án délutáni 3 és fél órákor** fog megtartatni, melyre az árverelő bánatpénzzel el látva fenti időre és helyre ezennel meghivatnak.

Az árverési feltételek Bajsa község jegyzői irodájában bármikor megtekinthetők.

Bajsa, 1889. augusztus hó 20-án.

Szilvassy János, Rákity György,
jegyző. 2-2 albiró.

Zombor, 1889. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

4588. szám.
kig. 1889.

Hirdetés.

Rigyica községben építendő iskola építésének versenytárgyalás útján biztosítására ezennel pályázat nyitattik s az árlejtés **f. évi szeptember hó 12-ének délelőtti 10 órájára Rigyica községközpontjához** kitétetik.

Az árlejtés nyilvános és szóbeli ajánlásra történik, a versenyben résztvevők tartoznak azonban a tárgyalás megkezdése előtt a 2088 frt 61 kr kikiáltási árnak megfelelő 10% bánatpénzt az árverést tartó tisztviselő kezéhez készpénzben, avagy óvadékképes állampapírokban letenni.

Az építési terv és költségvetési előirányzat, valamint a feltételek, az árlejtés napjára a bajai főszolgabíró hivatalos helyiségében, míg az árlejtés napján Rigyica községközpontjánál betekintheők.

A vállalkozók azon feltevésben bocsájthatnak a versenytárgyalásra, hogy a feltételeket és a tervet ismerik és így későbbi kifogásaik figyelembe vételét nem fognak.

Baján, 1889. évi augusztus hó 19-én.

Főszolgabíró ur szabadságon:

Lánczkor Antal,
szolgabíró.

3-3

Pályázat.

Vaskuton a rendes másod kántortanítói állomás tisedésbe jött, melyre ezennel pályázat hirdettetik.

Az állomás jövedelme: 1. 50 kr minden egyes temetkezési segédkezésért, melyre meghivatik; 2. 434 o. é. frt készpénz; 3. szabad lakás — 3 szoba, 1 konyha, éléskamra és pince; 4. 648 □ ölt jöminőségű szántóföld haszonélvezete.

Kötelmei: a) a mindennapi és ismétlő iskolát vezetni; b) a kántori teendőkben minden alkalommal segédkezni; c) a kántor távolléte vagy betegsége esetén minden teendőkben a kántort helyettesíteni.

Az állomásért folyamodóktól megkívánatik a három nyelv tökéletes ismerete, az éneklés- és orgonálásban kellő jártasság; miért is tartoznak a folyamodók **szeptember hó 24-én reggeli 10 órára mint a választás napján** az orgona- és énekpróbán személyesen megjelenni.

A kellően felszerelt folyamodványok a vaskuti r. k. iskolaszékre címezve, nagyságos és főt. Berényi Dániel apát esperes urhoz Bajára küldendők.

Pilger Nándor,
iskolaszéki elnök.

2-2

Árverési hirdetés.

Ezennel közhírré teszem, hogy a dr. Strasser Lajosnak és Révész Benőnek Mayer István, Mayer János és Mayer Pál sztanisiesi lakosok elleni ügyében a zombori tekintetes kir. törvényszéknek mint telekkönyvi hatóságának 1888. évi 3884., 3885., 3886. és 5981. sz. a. végzéseivel zár alá vett és nevezettek, valamint Schamberger Erzsébet tulajdonát képező ugy Sztanisies, mint Nemes-Militics határában fekvő ingatlanok és ingatlan jutalékok (földek, belső és külső épületek) az 1889. évi gazdasági évre **1889. évi szeptember hó 10-én reggeli 8 órákor Sztanisies községközpontjánál** nyilvános szóbeli árverés útján azonnali készpénz fizetés mellett bérbe fognak adni.

Kikiáltási ár: katasztr. holdanként 20 frt.

Zombor, 1889. augusztus hó 26-án.

Városov László,
bíróilag kirendelt zárgondnok.

XI

Egyes
Fé
Ne
A
kü
ne
cc

Egyes

sére, sőt
tulajdon
Midő az
nek lépés
a fejét s
abban ig
rész a
dikon is
Földi bi
san kios
módott.
rilménye
fordul. l
Egy má
közlegel
gelőn u
nek és
tenyészt
mert biz
káig esa
De
tenni, es
értők ne
hirdetni,
hátrány
kal jár.
A
munkát e
szemléh
alig elég
gya kiló
művelése
erőt kivá
Ha
van, mi
minden
barázda
ület tesz
dában e
határbat
fordított
fizetett a
A
sem vető
ugyan,
nem is s
a gépek
vetkezik
előtt 20
jed? A
meséklél
vetéssel
csak sok
csak vót
megtérül
szénagyú
A ta
szukás és
szánthat
vel tiszt
a föld m
fel, hanc
viliető ki
Kis
hasztalan
hozza a
magvaka
Nag
tulajdon
gazda f
felére olv
Ha
tőförgöt
akarná
megtakar
határokon
társzen
tarló Csá